

20

ศิลปกรรมอันโดดเด่นเมืองเพชรบุรี

ศิลปกรรมเมืองเพชรมีเอกลักษณ์แบบสกุลช่างที่เรียกว่าสกุลช่างเพชรบุรี ซึ่งเป็นช่างฝีมือระดับเดียวกับช่างในสมัยอยุธยา มากกว่า ๔๐๐ ปี ในอดีตโดยมีลักษณะเฉพาะทางศิลปกรรมที่น่าสนใจซึ่งทำให้เมืองเพชรเป็นเสมือนกรุงศรีอยุธยาราชธานี

ปูนปั้นเมืองเพชร

งานปูนปั้นเป็นงานศิลปกรรมที่ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญสูง ประกอบด้วยขั้นตอนการทำงานที่พิถีพิถัน ตั้งแต่การตำปูนเพื่อเตรียมปูนที่จะใช้ในการปั้น โดยนำส่วนผสมต่างๆ ได้แก่ปูนขาว ทราเยลละเอียด น้ำตาลโตนดหรือน้ำตาลทราย กาวหนัง และกระดาษฟาง มาตำรวมกันในครกปูนขนาดใหญ่ประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง จนเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน และเหนียวจับตัวอยู่ได้ ซึ่งปริมาณของส่วนผสมต่างๆ นี้ จะขึ้นอยู่กับ

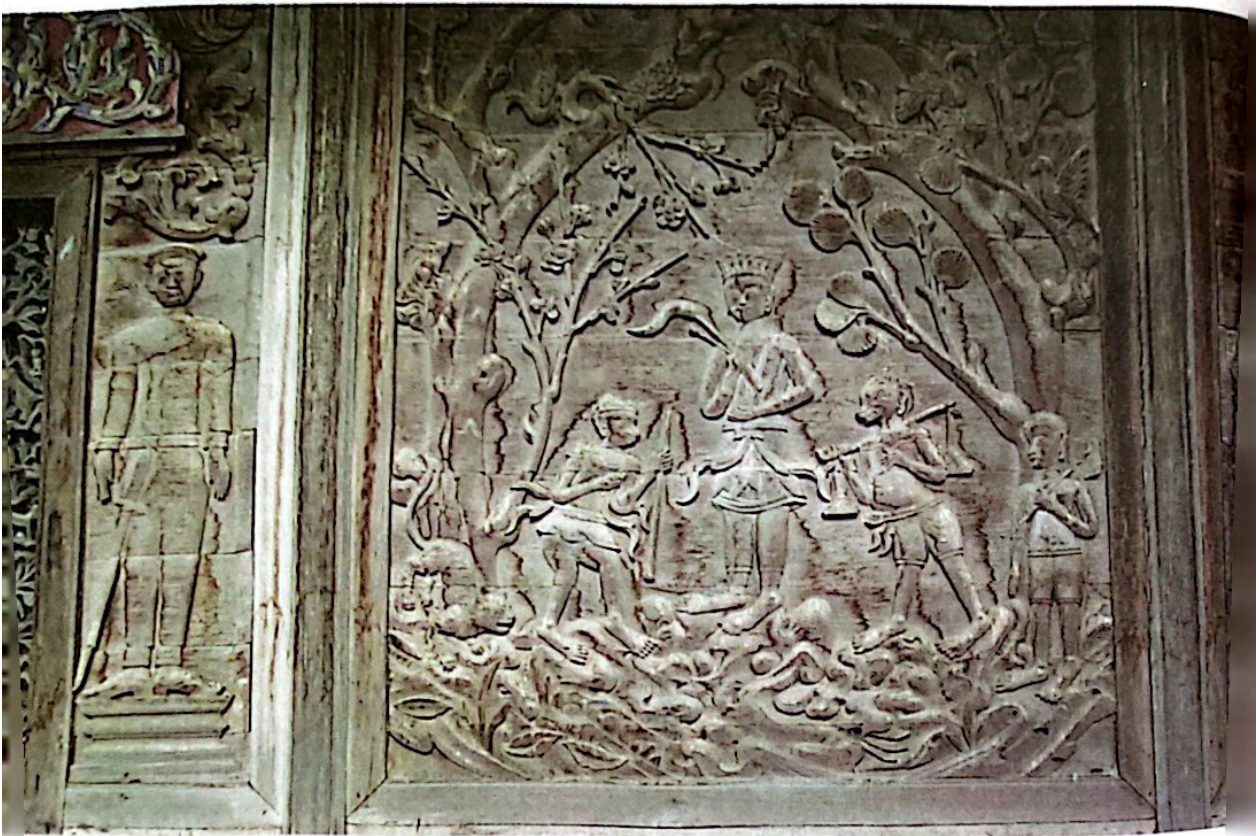
กับสูตรและความชำนาญของช่างเป็นหลัก (มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๒-๑๙)

งานปูนปั้นของเพชรบุรียังสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง สามารถพบเห็นได้ตามวัดวาอารามต่างๆ ในเมืองเพชร

งานแกะสลักไม้

งานแกะสลักไม้ของเพชรบุรี ถือได้ว่ามีความงดงามอ่อนช้อย และเป็นงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าจากในอดีต ซึ่งยังมีปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบัน เช่น งานแกะสลักไม้ของศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา

ตอนปลาย บานประตูและบานหน้าต่างพระอุโบสถ วัดพลับพลายชัย งานแกะสลักบานประตูและหน้าต่างพระอุโบสถหินอ่อนของวัดสนามพราหมณ์ และงานแกะสลักฝาไม้สักพระอุโบสถวัดกุฎีบางเค็มฝีมือช่างชาวจีน เป็นต้น

งานแกะสลักฝาไม้สักพระอุโบสถวัดกุฎี

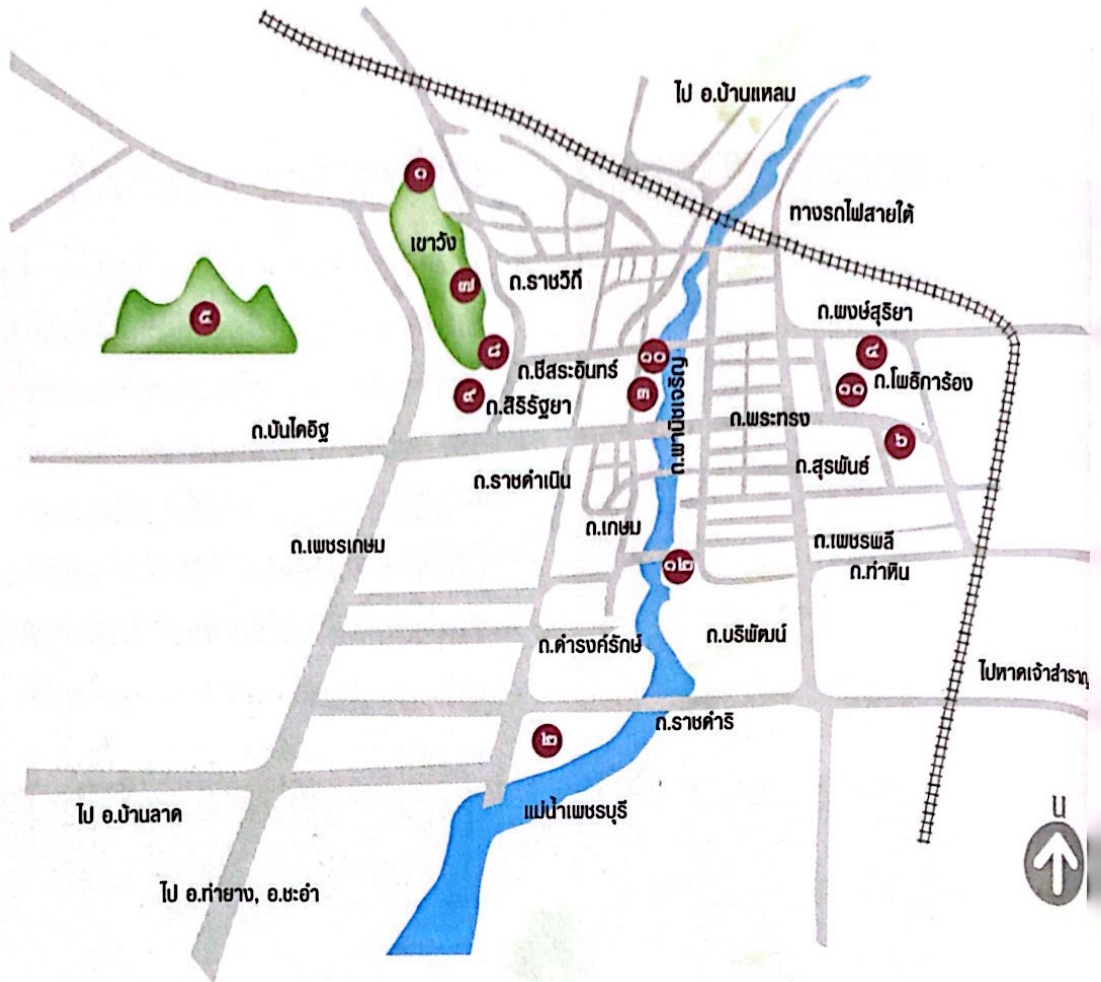
งานจิตรกรรมของเพชรบุรี

งานจิตรกรรมฝาผนังเมืองเพชรนั้น ถือเป็นศิลปะที่มีคุณค่ายิ่ง ที่มีชื่อเสียงได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยาตอนปลาย และรัตนโกสินทร์ตอนต้น เช่น จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม ฝีมือช่างสมัยอยุธยา ถือได้ว่าเป็นผลงานที่เก่าแก่ที่สุดในเมืองเพชร จิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดเกาะ ภาพเขียนสีในพระอุโบสถวัดมหาสมณาราม จิตรกรรมฝาผนังในวิหารหลวงวัดมหาธาตุ เป็นต้น

ช่างทอง

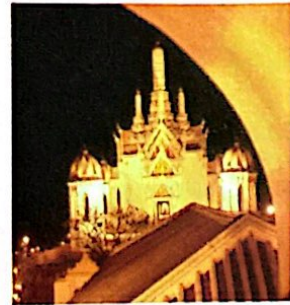
ช่างทองเมืองเพชร เป็นงานช่างทองโบราณ ที่มีความประณีตงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งนอกเหนือจากฝีมือและความชำนาญแล้ว ยังต้องใช้ความอดทนและความพิถีพิถันอย่างสูงด้วย

ที่มา : เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว เพชรบุรี หน้า ๑๓

โบราณสถานในเมืองเพชร

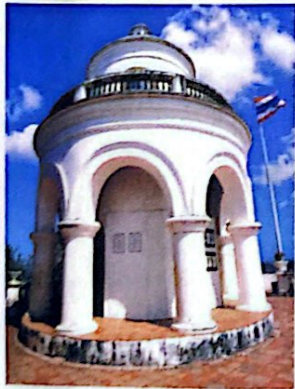
นอกจากประเพณีที่มีคุณค่า วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เมืองเพชรยังมีโบราณสถานที่เก่าแก่ และสำคัญหลายแห่ง

๑ พระนครคีรี (เขาวัง)	๗ วัดมหาสมณาราม (วัดเขาวัง)
๒ พระรามราชนิเวศน์	๘ วัดสระบัว
๓ วัดมหาธาตุวรวิหาร	๙ วัดพุทธไสยาสน์
๔ วัดใหญ่สุวรรณาราม	๑๐ วัดพลับพลายักษ์
๕ วัดเขามันไดอิฐ	๑๑ วัดไผ่ล้อม
๖ วัดกำแพงแลง	๑๒ วัดเกาะแก้วสุทธาราม

๑ พระนครคีรีหรือเขาวัง

พระนครคีรีเป็นพระราชวังที่สร้างบนภูเขาแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ

พ.ศ. ๒๕๐๒ สิ่งก่อสร้างนี้เป็นสถาปัตยกรรมตะวันตกผสมกับจีน เขาวังนั้นเปรียบเสมือนสัญลักษณ์เมืองเพชรบุรี ประกอบด้วยพระที่นั่งเพชรภูมิไพโรจน์, พระที่นั่งปราโมทย์

มโหฬาร, พระที่นั่งเวียงยันทวิเชียรปราสาท, พระที่นั่งราชธรรมสภา (สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์, ๒๕๔๓ : ๑๘)

๒ พระรามราชนิเวศน์ (พระราชวังบ้านปืน)

พระรามราชนิเวศน์ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันทั่วไปว่า พระราชวังบ้านปืน เพราะแต่เดิมที่แห่งนี้นั้นเป็นหมู่บ้านปืน ซึ่งสันนิษฐานกันว่าบริเวณนี้เป็นที่ล่อหรือสร้างปืนใหญ่สมัยโบราณ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าให้สร้างพระราชวังนี้ขึ้นที่หมู่บ้านปืน

ริมแม่น้ำเพชรบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นปีสุดท้ายของรัชกาล โปรดฯ ให้นายคาร์ล ดอห์ริง สถาปนิกชาวเยอรมันเป็นผู้ออกแบบ พระราชวังนี้สร้างเสร็จในรัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ มีพระที่นั่งศรเพชรปราสาทเป็นพระตำหนักขนาดใหญ่เพียงหลังเดียว และใช้เป็นที่สำหรับรับรองแขกเมือง

๓ วัดมหาธาตุวรวิหาร

เป็นวัดเก่าแก่อตั้งอยู่กลางเมืองเพชร
ริมแม่น้ำเพชรบุรีฝั่งตะวันตก สิ่งก่อสร้าง
ที่สำคัญคือพระปรางค์ ๕ ยอด ก่อสร้าง
ด้วยศิลาแลง พระปรางค์องค์ใหญ่สูงถึง ๔๒

เมตร สามารถมองเห็นองค์พระปรางค์ได้ทุก
ทิศแต่ไกล ภายในวิหารเป็นที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อวัด
มหาธาตุ หลวงพ่อวัดบ้านแหลมและหลวง
พ่อวัดเขาตะเครา

๔ วัดใหญ่สุวรรณาราม

เป็นวัดที่มีชื่อเสียงรู้จักกันทั่วไปอีกวัดหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี ถ้าไปเที่ยวเมืองเพชรบุรี ไม่ไปชมวัดนี้ก็เหมือนไม่ได้ไปเมืองเพชรบุรี

เลย เพราะเหตุที่วัดนี้ได้รวมสิ่งที่น่าสนใจและประวัติศาสตร์สำคัญไว้หลายอย่าง ชาวบ้านนิยมเรียกวัดนี้ว่า วัดใหญ่ สิ่งที่น่าสนใจที่สุดในวัดนี้ก็คือ ศาลาการเปรียญ ซึ่งสมเด็จพระเจ้า

ตากมอ หรือพระสุวรรณมุนีได้รับพระราชทานและนำมาประดิษฐานเป็นศาลาการเปรียญที่วัดนี้มาจนถึงปัจจุบัน เป็นศาลาการเปรียญที่งดงามมาก ประตูด้าน

ทิศตะวันออกมีรอยแตกเป็นทางยาวเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ที่เห็นภาพเด่นชัดตอนพม่าตีเมืองเพชร เมื่อจวนตัวหลายคนหนีเข้าไปซ่อนอยู่ในศาลานี้ ปิดประตูลั่นดาน ทหารพม่าเข้าไปไม่ได้จึงใช้ขวานฟันประตูเป็นแผลลึกยาว จนเมื่อทัพจากกรุงเทพฯ ยกมาช่วยพม่าจึงแตกทัพหนีไป

หอไตรกลางน้ำมีลักษณะเป็นเรือนไทย แต่มีเสา ๓ เสา

๕ วัดเขานันโทอิฐ

เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย มีโบสถ์กับวิหาร เรียกกันว่าโบสถ์เมี้ยน้อยเมียนหลวงมีเจดีย์องค์หนึ่งตั้งอยู่ตรงกลาง ยอดเจดีย์เอียงไปทางวิหาร หน้าบันพระอุโบสถเป็นลายปูนปั้นเป็นภาพครุฑจับเศก้านลาย เป็นที่ชื่นชมกันว่าฝีมืองดงามไม่มีที่ใดเหมือน

๖ วัดกำแพงแดง

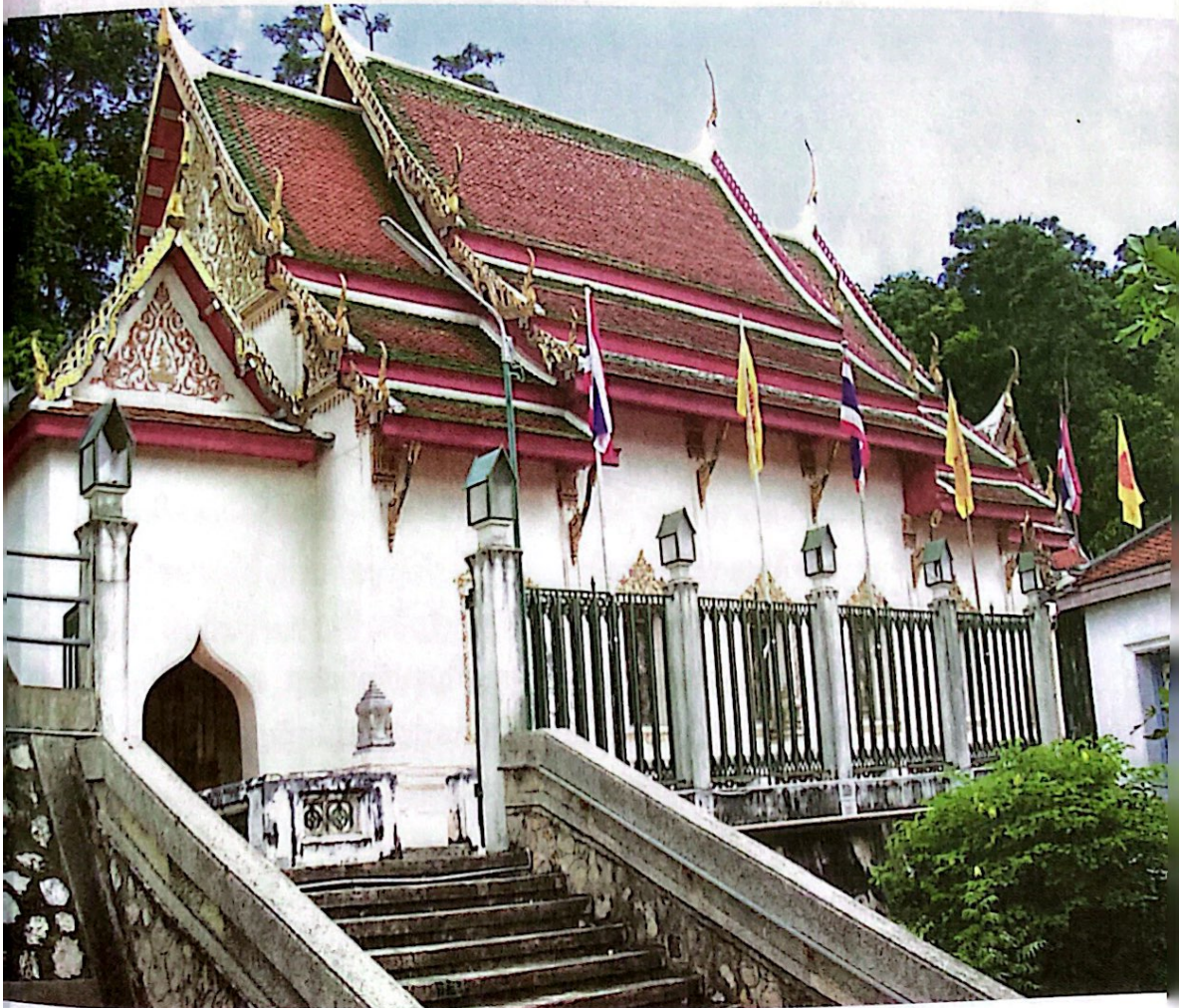
เป็นโบราณสถานที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเพชรบุรี แสดงถึงความเป็นบ้านเมืองขนาดใหญ่ของเพชรบุรี ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ ปราสาทหรือปราสาทศิลาแดง ยังเหลือให้เห็นเพียงบางส่วน บนผนังศิลาปรากฏลวดลายปูนปั้นศิลปะ

ทวารวดีที่งดงาม โดยเฉพาะลายมกรคายนาค และลายกลีบบัวหัวเสา คือต้นแบบของช่างเพชรบุรีที่จะมาศึกษาแนวทางไปปรับใช้ในการผลิตงานศิลปะของตน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ๒๕๕๓ : ๑๖)

๗ วัดมหาสมณาราม (วัดเขาวัง)

วัดมหาสมณาราม เดิมเรียกว่า วัดเขาสมน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าให้บูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ และพระราชทานนามว่า "วัดมหาสมณาราม" ภายในพระอุโบสถมีภาพเขียนฝีมือ ขรัวอินโข่ง จิตรกรเอกสมัยรัตนโกสินทร์

ลักษณะเป็นภาพเขียนสีฝุ่น แสดงเรื่องราว เกี่ยวกับการไปนมัสการ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ต่างๆ ภาพที่โดดเด่นที่สุดคือ ภาพเขียน ผนังหุ้มกลองด้านหน้าเป็นภาพการไป นมัสการพระพุทธบาทสระบุรี(มหาวิทยาลัย ศิลปากร : ๓-๑๙)

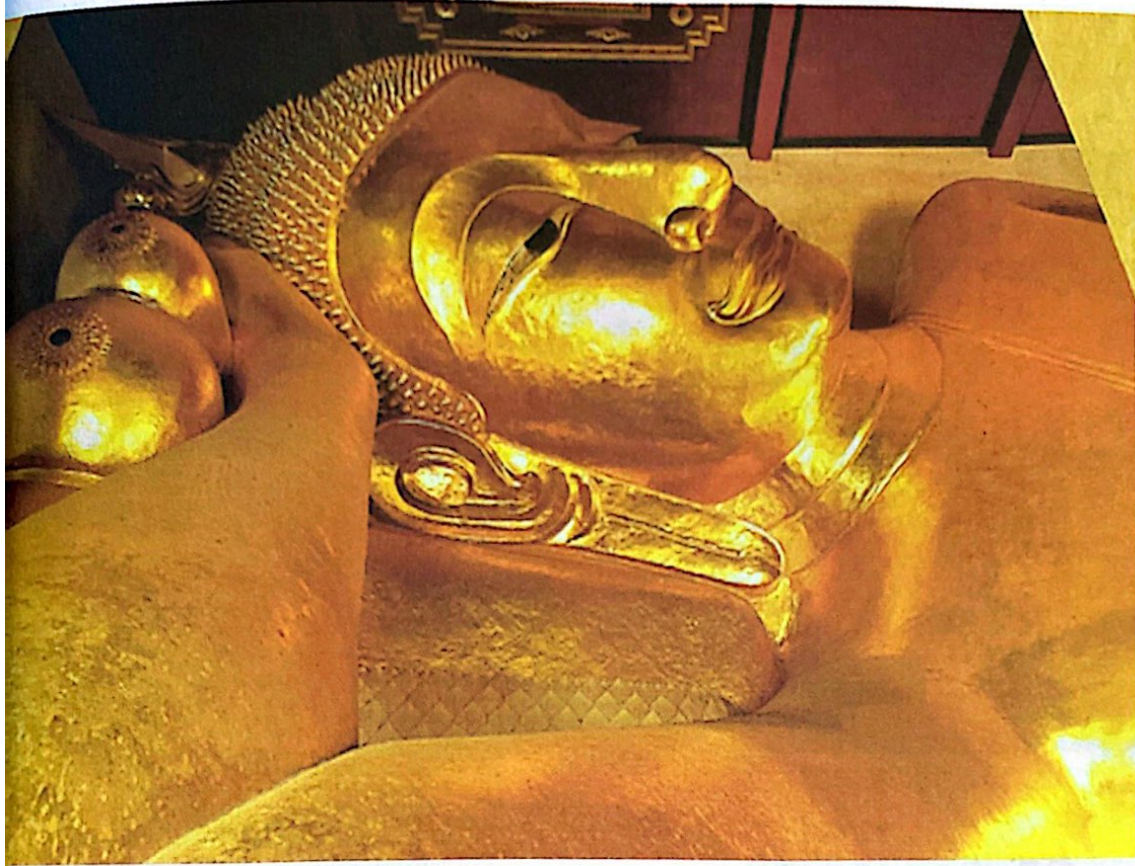

๘' วัดสระบัว

วัดสระบัว สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย พระอุโบสถมีขนาดเล็กหลังคาซ้อน ๒ ชั้น ฐานโค้งแบบท้องเรือสำเภา มีศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าคือ ปูนปั้นฐานเสมารอบโบสถ์ ลักษณะทำเป็นฐานเสมาซ้อนกัน ๒ ชั้น

ฐานเป็นรูปยักษ์แบก ครุฑแบก และสิงห์แบก เป็นศิลปะปูนปั้นสมัยอยุธยาที่จัดวางงดงามมากแห่งหนึ่งที่ยังคงเหลืออยู่ (มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๓-๒๐)

๘ วัดพระพุทธรไสยาสน์

วัดพระพุทธรไสยาสน์ หรือวัดพระนอน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเขาวัง พระพุทธรไสยาสน์ซึ่งประดิษฐานในวิหารของวัดนี้ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ขนาดองค์พระยาว ๒๑ วา ๑ ศอก ๑ คืบ ๗ นิ้ว แต่เดิมสร้างไว้กลางแจ้ง เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โปรดเกล้าให้สร้างพระนครคีรีได้ทรงโปรดให้สร้างหลังคาเพื่อกันแดดกันฝน และในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างหลังคาใหม่และทำฝารอบองค์พระ ดังเช่นในปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๓-๒๑)

๑๐ วัดพลับพลาชัย

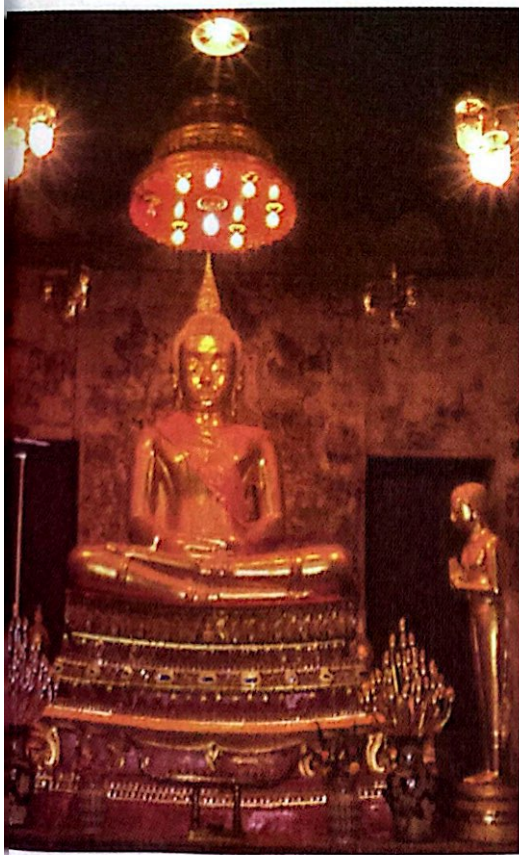
วัดพลับพลาชัย สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ตอนปลาย วัดนี้เคยเป็นที่ประชุมกองทัพ และที่ฝึกอาวุธของทหาร และเคยเป็นที่ตั้งพลับพลาที่ประทับริมน้ำของพระมหากษัตริย์ สิ่งที่น่าสนใจของวัดนี้ คือ พระประธานในพระอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นแบบสุโขทัยปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๑๗๐ เซนติเมตร

นอกจากนี้ยังมีงานแกะสลักไม้บานประตูพระอุโบสถ ฝีมือช่างชาวเพชรบุรีสมัยรัชการที่ ๖-๗ ซึ่งมีลวดลายวิจิตรงดงาม ปัจจุบันบริเวณศาลาท่าน้ำวัดพลับพลาชัย มีอนุสาวรีย์ของสุนทรภู่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรีด้วย (มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๓-๒๓)

๑๑ วัดไผ่ล้อม

วัดไผ่ล้อมเป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ปัจจุบันเป็นวัดร้างโบราณสถานอยู่ในสภาพที่ชำรุดหลังคาและเครื่องมุงพังทลายลง ช่องประตูหน้าต่างมีซุ้มบันแถลงประดับปูนปั้นสวยงาม หน้าบันผนังประดับลวดลายปูนปั้นรูปนารายณ์ทรงครุฑ ประกอบลายช่อหางโต จัดเป็นลวดลายที่สวยงามแสดงถึงฝีมือช่างที่ยอดเยี่ยมของชาวเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยศิลปากร : ๓-๒๓)

๑๒ วัดเกาะสุทธาราม

วัดเกาะสุทธารามหรือวัดเกาะเป็นวัดเก่าแก่สมัยอยุธยา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรี แต่เดิมวัดเกาะมีสายน้ำไหลผ่านรอบด้านอาณาเขตของวัดจึงมีสภาพเป็นเกาะจึงได้ชื่อวัดเช่นนั้น แต่ปัจจุบันลำคลองต้นเขินภูมิประเทศจึงเปลี่ยนไป จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดเกาะเป็นภาพพุทธประวัติและไตรภูมิที่มีความโดดเด่นชิ้นหนึ่งของเพชรบุรี